Spontane taal bij kinderen met afasie: gestandaardiseerde beschrijving **Oktober 2022**

Jacqueline Goudswaard
Ineke van der Meulen
Nienke Stolk
Mirjam van Tellingen

Afname spontane taal
Maak een geluidsopname of video-opname met goede geluidskwaliteit.
Zorg voor een sample van 10-15 minuten.
Stel open vragen die uitnodigen tot vertellen.
Stel vragen die verbreding/ variatie binnen een onderwerp uitlokken.

Onder de 3 jaar: Verzamel het taalsample tijdens gestructureerd spel. Maak zelf een opzet voor een gestructureerd spel, en zorg dat je dit steeds op dezelfde manier doet.
Van 3 tot 6 jaar: Verzamel het taalsample met een gesprek over verjaardag en/of (lievelings)dieren of tijdens gestructureerd spel.
Van 6 tot 18 jaar: Verzamel het taalsample met een gesprek over verjaardag, (lievelings)dieren, sport en/of favoriete film/game/boek.

Beschrijving
Gebruik bij de beschrijving van het spontane taal sample de volgende variabelen. Niet alle variabelen hoeven beschreven te worden, men kan ook kiezen voor de meest opvallende in de spontane taal van het kind.

Variabele	**Beschrijving**
Communicatievormen:	• Verbaal • Non- verbaal: - Gebaren - Aanwijzen - Mimiek en intonatie - Gebruik smartphone - Plaatjes - Geschreven woorden - Tekenen
Communicatief gedrag	• Doet wel/niet mee in een gesprek/spel • Communicatie verloopt vertraagd (zenden/ ontvangen) • Hoeveel hulp van gesprekspartner is daarbij nodig (herhaling, cues, structurerende vragen)? • Oogcontact • Initiatief (stelt zelf vragen)
Vloeiend/niet vloeiend	Spreekt het kind vloeiend of niet?
Woordvindingsproblemen	Is er sprake van woordvindingsproblemen? • pauzes • herstarts van zinnen • lege taal • fonologische parafasieën (zo ja, welke?) • semantische parafasieën (zo ja, welke?) • neologismen Hoe gaat kind om met woordvindingsproblemen? • valt stil

	• zoekt een synoniem • corrigeert zichzelf • zet non-verbaal communicatie in • gebruikt schrift
Woordproductieproblemen	Zijn er woordproductieproblemen? Denk aan problemen in de outputbuffer (foneemniveau E&Y): • iteraties (herhalingen op klank-, syllabe- en/of woordniveau) • clusterreducties • clustercreaties • assimilaties (klankverwisseling zodat klanken die bij elkaar in de buurt staan, kenmerken van elkaar vertonen, bijvoorbeeld 'tasteel' i.p.v. 'kasteel') NB Lastig hierbij is dat dit soort fouten ook voorkomen bij kinderen met achterstand in de fonologische ontwikkeling. Er moet dus goed nagevraagd worden of de productieproblemen gevolg zijn van NAH
Verstaanbaarheid	• Hoe is de verstaanbaarheid? Goed, redelijk, slecht • Is er sprake van apraxie? • Is er sprake van dysartrie? • Prosodie (intonatie, zinsmelodie)
Uitingslengte	• Eenwoordsuitingen • Tweewoordsuitingen • Meerwoordsuitingen, namelijk
Syntaxis	Als het kind in zinnen spreekt, zijn deze grammaticaal correct? Zo nee, wat zijn de meest voorkomende fouten die niet passen bij de leeftijd van het kind? • (Werkwoords)vervoegingen • Meervoudsvormen • Woordvolgorde • Alleen hoofdzinnen of ook hoofd- en bijzinnen?
Agrammatisme/ paragrammatisme	• Is er agrammatisme (zinnen zonder werkwoord of waarin het werkwoord niet vervoegd wordt)? • Is er sprake van telegramstijl (zeer korte zinnen, met voornamelijk inhoudswoorden) • Is er sprake van paragrammatisme (zinnen worden in elkaar geschoven)? • Zijn er zinsafbrekingen?
Echolalie	Is er sprake van echolalie?
Begrip in conversatie	Hoe is het taalbegrip in een één-op-één gesprek? • Heeft herhaling van de vragen of kernwoorden nodig • Geeft adequaat antwoord op een gesloten vraag • Geeft adequaat antwoord op een open vraag
Pragmatiek	Conversatievaardigheden: • Beurtwisseling • Topic initiëren en handhaven • Rekening houden met de luisteraar Samenhang in gesprek: • verhaalopbouw • geven van verklaringen • geven van uitleg

Voorbeelden van een beschrijving van spontane taal

X spreekt goed verstaanbaar en vloeiend in complete zinnen. De zinsstructuren zijn redelijk gevarieerd, maar niet zeer complex. X gebruikt veel “lege” taal (die, dat, hersending) en komt vaak niet tot de essentie van wat ze wil zeggen. Er zijn forse woordvindingsproblemen. X gaat omschrijven als ze een woord niet kan vinden of niet herkent (b.v. het woord hobby) of als ze de vraag van de onderzoeker niet goed begrijpt. Ze gaat voorbeelden geven van wat ze wil zeggen en ze gaat associëren, dit zorgt ervoor dat de luisteraar het gesprek niet altijd goed kan volgen. Het taalbegrip in conversatie lijkt licht gestoord.

X maakt goed oogcontact en doet mee in een spelsituatie., maar de spontane taal is zeer beperkt. X maakt geluiden, vocalisaties, brabbelt en gebruikt af en toe eenwoordsuitingen. Er zijn ernstige woordvindingsproblemen. X doet mee met een liedje en vult daarbij zinnen aan, waarbij er fonologische parafasieën voorkomen (bijvoorbeeld: ‘hel de buu’ in plaats van *held van de buurt*). Hij probeert geluiden te imiteren, b.v. tattuu, tattuuu en een blusgeluid (pssss). Binnen een spelsituatie reageert hij goed op een aanvulzin: hij probeert dan het laatste woord te zeggen. Bij zowel het nazeggen als aanvulzinnen komen er productiefouten voor, met name clusterreductie (‘hoo’ in plaats van *hoofd*) of klankveranderingen die niet passend zijn bij zijn leeftijd.
Het begrip in een spelsituatie lijkt goed.